



REPUBLIKA E KOSOVËS - REPUBLIKA KOSOVA - REPUBLIC OF KOSOVO
KËSHILLI GJYQËSOR I KOSOVËS - SUDSKI SAVET KOSOVA - KOSOVO JUDICIAL COUNCIL
PANELI ZGJEDHOR PËR ANKESA DHE PARASHTRESA
IZBORNI PANEL ZA ŽALBE I PREDSTAVKE - ELECTION COMPLAINTS AND APPEALS PANEL

Abr.327/2025

IZBORNI PANEL ZA ŽALBE I PREDSTAVKE (IPŽP), u panelu sastavljenom od sudija: Bujar Muzaqi, predsedavajući, Hajriz Hoti i Violeta Husaj Rugova članovi, odlučujući o žalbi NVO Centar za jednakost i slobodu (CEL Kosova) i Dilberizmi sa sedištem Opštini Priština, podnet protiv Političkog subjekta Koalicije za porodicu sa sedištem u Opštini Priština, zbog kršenja Kodeksa ponašanja političkih subjekata, njihovih simpatizera i kandidata, tokom izborne kampanje, za Opšte izbore za Skupštinu Republike Kosovo koji će se održati 09.02.2020.godine, na sednici panela održanoj 06.02.2025. godine, doneta je sedeća:

ODLUKA

I. **PRIHVATA** se osnovana žalba NVO Centar za jednakost i slobodu (CEL Kosova) i Dilberizmi sa sedištem u Opštini Priština, Abr.327/2025 od 03.02.2025.godine.

II. Politički subjekt Koalicija za porodicu sa sedištem u Prištini, zbog kršenja Kodeksa ponašanja političkih subjekata, njihovih simpatizera i kandidata, kažnjava se novčanom kaznom u iznosu od 5.500,00 (pet hiljada petsto) evra .

III. Subjektivna koalicija za porodicu, sa sedištem u Prištini, dužna je da novčanu kaznu izrečenu u tački -II- dispozitiva ove odluke plati u roku od 15 dana od dana stupanja na snagu ove odluke.

Obrazloženje

IPŽP je 03.02.2025.godine primio pritužbu od NVO Centar za ravnopravnost i slobodu (CEL Kosova) i Dilberizma sa sedištem u Prištini, u kojoj se tvrdi da je 01. februara 2025. godine u 19:19 sati, tokom predizborne kampanje političkog subjekta Koalicija za porodice u gradu Orahovcu, događaja koji je kasnije objavljen na društvenoj mreži Fejsbuk, date su izjave koje su sadržale podstrekački i stigmatizujući jezik prema LGBTI+ zajednici, kršeći pravne i etičke standarde utvrđene Kodeksom ponašanja za političke subjekte, njihove simpatizere i kandidate. Izjave je dao kandidat za poslanika ovog entiteta g. Eman Rrahmani i g. Fatmir Smajli i uključuju elemente koji podstiču mržnju i usmeravaju stigmatizaciju prema određenoj zajednici.

Snimljena izjava: U zapisniku 32:27-32:58, g. Fatmir Smajli je izjavio: " *Bili smo veoma zabrinuti zbog činjenice da i od koga se ti ljudi podstiču i ohrabruju da čine ove stvari našim porodicama. Čak i usred moje zabrinutosti, dobro sam se setio šta žele da unište: porodicu!*" Ova formulacija sadrži jezik koji ima za cilj da prikaže LGBTI+ pojedince i organizacije kao neprijatelje „porodice” i kao uzrok njenih neuspeha. Ne opisivanjem bilo kakvog konkretnog čina, već samo aludiranjem da „neko” ima za cilj da uništi porodicu, stvara se osećaj straha i

mržnje prema određenim društvenim grupama. Podnosilac žalbe je dalje naveo da je, dalje u zapisniku 59:28-01:02:55, g. Eman Rrahmani izjavio „*U ovom zakonu predlažu da svakih 10 godina ustaneš, odeš u Opštinu i kažeš im da od danas više nisam muškarac, želim da se prijavim kao žena, more vi ste...*“ Prema rečima podnosioca žalbe, pored ovog opisa koji sadrži iskrivljenje zakona o građanskom statusu, takođe sadrži podrugljive i pogrdne opise transrodnih osoba, stvarajući omalovažavajući narativ i podstičući javnu stigmatizaciju ove društvene kategorije. U izjavi 01:03:35-01:04:40 g. Rahmani nastavlja sa dubokom podelom između društvenih grupa koristeći termin „*prugasta zastava*” kao sredstvo za diskreditaciju i isključenje ljudi koji ne dele istu viziju i stvara opasnu kontrapoziciju tako što deli građane na one koji su „*koji brane porodicu*“ i one koji su „*protiv nje*”. Podnosilac žalbe je dalje naglasio da u minutima 01:05:10-01:05:40 nastavlja „*To je ludost, sramota je za svakoga ko se protivi porodičnim vrednostima ! „To je ludo, sramota je za svakoga ko radi protiv budućnosti zemlje, to je ludost i sramota za svakoga ko radi protiv građana zemlje, države i svoje zemlje.* Prema podnosiocu žalbe, ova formulacija sugerise da je svako ko se aktivno zalaže za prava LGBTI+ zajednice i rodnu ravnopravnost protiv porodice, protiv zemlje i građana, što predstavlja jasno podsticanje mržnje prema organizacijama koje štite ljudska prava i zalažu se za oštru podelu kosovskog društva, sa ciljem da ga podeli na dva dela. U žalbi se navodi da ove izjave predstavljaju kršenje odredaba Ustava Republike Kosovo, Kodeksa ponašanja i člana 34. Zakona o opštim izborima. Podnosilac žalbe je žalbom zatražio od IPŽP-a da utvrdi kršenje Zakona o opštim izborima i da prema kandidatima Eman Rrahmanija i Fatmira Smajlija i Koalicije za porodicu preduzme kaznene mere za upotrebu huškačkog i diskriminatornog jezika i da javno zatraži od Koalicije za porodicu da povuče diskriminatornu i javnu političko izjašnjavanje o izjašnjavanju o zajednici LGBTI-a, kao i da izrekne novčane kazne političkom subjektu za gore navedene prekršaje.

Kao dokaz, podnosilac žalbe je priložio vezu:

<https://vuv.facebook.com/koalicioniperfamiljen/videos/498351873302808>

IPŽP je 04.02.2025. godine uputio zahtev za odgovor političkom subjektu Koalicija za porodicu, ali ovaj politički subjekat nije odgovorio u predviđenom roku od 04.02.2025. godine, u 18:30 ili kasnije.

IPŽP, nakon uvida u sve spise predmeta u skladu sa članom 117 stav 3 ZOI, konstatuje da:

- Žalba je osnovana.

Panel je, nakon uvida u dokumentaciju datu kao materijalni dokaz u pritužbi, koju je sačinila Koalicija za porodicu, odnosno kandidat za narodnog poslanika Fatmir Smajli, koji je tokom kampanje rekao rečima „*Bili smo veoma zabrinuti zbog činjenice zašto i od koga se ti ljudi podstiču i ohrabruju da to čine ovu štetu našim porodicama. Čak i usred brige, setio sam se šta znači voleti svim srcem: porodicu!*“ kao i drugi kandidat Koalicije za porodicu Eman Rrahmani, koji je proglasio koristeći reči „*U ovom zakonu predlažu da osoba može da promeni pol svakih 10 godina. Ustaneš ujutru, odeš u opštinu i kažeš im da od danas više nisam muškarac, ali želim da se prijavim kao žena. Ama vi ste...*“, „*prugasta zastava*“, „*Sludo je, sramota je za svakoga ko se protivi porodičnim vrednostima ! „To je ludo, sramota je za svakoga ko radi protiv budućnosti zemlje, to je ludost i sramota za svakoga ko radi protiv građana zemlje, države i svoje zemlje.*“, koje je saopštenje objavljeno, uz snimak na društvenoj mreži Fejsbuk na stranici

entitetske Koalicije za porodicu, nalazi da su iste osnovane, jer je upotreba takvog jezika u suprotnosti sa članom 34. stav 1. tačka 1.11. ZP, koji propisuje: „ Tokom perioda kampanje, političkom subjektu, njegovim pristalicama ili kandidatima zabranjeno je da rade bilo šta od sledećeg: 1.11) da koriste jezik, u pisanoj ili usmenoj formi, koji podstiče ili provocira, ili koji može podstaći ili provocirati, drugo lice da izvrši čin nasilja nad drugim licima ili imovinom, ili koji podstiče ili može izazvati mržnju prema drugima ili objavljivanjem ili korišćenjem fotografija, simbola ili bilo kog drugog materijala koji ima ili može imati takav uticaj“ , stoga je za Panel takva radnja u suprotnosti sa navedenim odredbama.

Kodeks ponašanja, prema mišljenju Panela, obavezuje sve političke subjekte, kandidate, članove entiteta i njihove simpatizere da poštuju ovaj kodeks kako bi se stvorili uslovi da u periodu kampanje delovanje političkih subjekata bude u atmosferi tolerancije, demokratije, mira i poštovanja vladavine prava.

Stoga, Panel je utvrdio da je korišćeni jezik kojim politički subjekt Koalicija za porodicu, odnosno kandidati ovog entiteta Fatmir Smajli i Eman Rrahmani, prema LGBTI+, u predizbornoj kampanji i objava koju je na društvenoj mreži Facebook postavila entitetska Koalicija za porodicu, u suprotnosti sa Kodeksom ponašanja političkih subjekata, njihovi pristalica i kandidata, odnosno odredbom člana 34. stav 1. tačka 1.11. ZOI, kojom su definisane zabranjene radnje političkih subjekata. U ovom slučaju je uzet u obzir kontekst i svrha u kojoj je jezik korišćen prema zajednici, činjenica da su izjave objavljene na društvenoj mreži Fejsbuk, pa je, prema oceni Panela, upotreba takvog jezika namenjena uvredi, ocrnjivanju i istovremeno se posmatra kao izrazi sa prezrivim ili pogrđnim prizvukom. Pravila koja regulišu izbornu kampanju zahtevaju od političkih subjekata i njihovih predstavnika da izbegavaju upotrebu uvredljivog, klevetinčkog i jezika mržnje. Upotreba ovog jezika od strane kandidata za poslanike, prema mišljenju Panela, predstavlja kršenje izborne etike i standarda ponašanja u predizbornoj kampanji. Takvo ponašanje podriva demokratski proces i promovisanje slobodnih i fer izbora. Prilikom izricanja novčane kazne, IPŽP je uzeo u obzir kontekst da je izjava data tokom izborne kampanje i da se izrečene kazne odnose na određene grupe i kao takve sadrže elemente podsticanja na mržnju, diskriminaciju i kršenje prava pomenutih grupa.

Izborne kampanje se moraju voditi u fer i pravednom okruženju, poštujući prava i dostojanstvo svih građana i društvenih grupa. Izrazi koji koriste reči kao što su „sramota“ i „stid“, „prugasta zastava“ za napad na određene pojedince, grupe ili organizacije mogu stvoriti nesigurnu atmosferu i atmosferu podela, kršeći na taj način principe pozitivne kampanje sa poštovanjem.

Istovremeno, Panel IPŽP-a je prilikom odlučivanja kao u odredbi ove odluke uzelo kao osnovu i odluku Evropskog suda za ljudska prava Sanchez protiv Francuske [DHM], predstavka br. 45581/15, sudske odluke od 15.05.2023.godine, u kojoj se, između ostalog, navodi da: „ Međutim, sloboda političke debate može biti ograničena na kažnjavanje ili čak sprečavanje svih oblika izražavanja koji propagiraju, podstič ili opravdavaju mržnju zasnovanu na netoleranciji...“ .

Član 10, stav 1, Evropske konvencije o ljudskim pravima kaže, između ostalog, da „Svako ima pravo na slobodu izražavanja...“, dok u stavu 2 člana 10 Konvencije, između ostalog, stoji da „ Ostvarivanje ovih sloboda, budući da sa sobom nosi dužnosti i odgovornosti, može biti podložno određenim formalnostima, uslovima, ograničenjima ili sankcijama predviđenim

zakonom koje, u demokratskom društvu, predstavljaju neophodne mere... za zaštitu dostojanstva ili prava drugih... ”....” .

Panel je prilikom određivanja visine kazne kao u odredbi ove odluke uzelo u obzir sve sledeće okolnosti: prirodu povrede i njen potencijalni uticaj na predmetni izborni proces, obim i težinu povrede.

Prilikom određivanja visine kazne, Panel je uzeo u obzir činjenicu da predmetni politički subjekat nije korisnik fonda za finansiranje političkih subjekata iz budžeta Republike Kosovo.

Stoga, u vezi sa ovim pitanjem, IPŽP smatra da je podneta žalba osnovana u skladu sa zakonskom odredbom člana 117. stav 3. Zakona br. 08/L-228 o opštim izborima u Republici Kosovo.

Iz gore navedenih razloga, a u skladu sa članom 34. tačka 1.11), članom 118. stav 1. i članom 120. stav 1. tačka 1.3. ZOI, odlučio je kao u odredbi ove odluke.

Izborni panel za žalbe i predstavke

Abr.327/2025 od 06.02.2025.godine

**Predsedavajući panela,
Bujar Muzaqi**

PRAVNI SAVET : Protiv ove odluke dozvoljena je žalba, u skladu sa članom 118. stav 4. ZOI, Vrhovnom sudu Republike Kosovo, u roku od četrdeset osam (48) sati od trenutka prijema ove odluke.